

Mācībspēku atbalsta materiāls 2. nodaļai: SABIEDRISKO UN LIELU PASĀKUMU NORISES VIETU KATASTROFU GATAVĪBA UN REAGĒŠANA

MĀCĪBU MODULIS 12: Individuālās rīcības prasmes katastrofas gadījumā sabiedriskās vietās un lielos pasākumos

Autors: EVA-93 / VETREADY projekta
partnerība

Projekta numurs: 2024-1-ES01-KA220-VET-000257287

Co-funded by
the European Union

Finansē Eiropas Savienība. Tomēr paustie viedokļi un
viedokļi ir tikai autora(-u) viedokļi un viedokļi, un tie ne
vienmēr atspoguļo Eiropas Savienības vai Servicio Español
para la Internacionalización de la Educación (SEPIE)
viedokļus un viedokļus. Ne Eiropas Savienība, ne piešķirēja
iestāde nevar būt atbildīga par tiem.

Mācībspēku atbalsta materiāla pārskats

Šis izglītotāju atbalsta materiāls ir izstrādāts, lai papildinātu apmācību moduli „**Individuālās rīcības prasmes katastrofas gadījumā sabiedriskās vietās un lielos pasākumos**”, sniedzot pielāgotas metodiskas un didaktiskas vadlīnijas, lai uzlabotu tā efektīvu īstenošanu.

Tā mērķis ir palīdzēt izglītotājiem:

- izprast šī moduļa **konkrētos pedagoģiskos mērķus**
- piemērot **atbilstošas mācību stratēģijas un rīkus**, lai iesaistītu profesionālās izglītības un apmācības, profesionālās tālākizglītības un apmācības un diasporas izglītojamos
- **veicināt galvenās aktivitātes**, sekmēt pārdomas un atbalstīt zināšanu saglabāšanu
- pielāgot apmācību **dažādiem formātiem** (klātienēs, tiešsaistes, jauktas) un dažādām apmācāmo vajadzībām

Piezīme: Šī moduļa apguve un tam pievienotā testa izpilde dod tiesības saņemt profesionālās kompetences pilnveides apliecinājumu.

Šī mācību moduļa mācību saturs

1. Mācību moduļa mērķis
2. Mācību moduļa sasniedzamie mācību rezultāti
3. Ievads: Kas ir Individuālās rīcības prasmes katastrofas gadījumā sabiedriskās vietās un lielos pasākumos?
4. Galvenie jēdzieni un terminoloģija
5. Tēmas svarīguma izpratne
6. Kāpēc šis mācību modulis ir svarīgs?
7. Dabas katastrofas individuālo rīcības prasmju kontekstā
8. Zemestrīces
9. Spēcīgas vētras un zibens izlādes
10. Karstuma viļņi un ekstremālas temperatūras
11. Tehnoloģiskas un industriālas katastrofas individuālo rīcības prasmju kontekstā
12. Ugunsgrēki lielās publiskās vietās
13. Infrastruktūras avārijas lielās publiskās vietās
14. Elektrotīkla pārrāvumi lielās publiskās vietās
15. Bioloģiskas un ar veselību saistītas katastrofas individuālo rīcības prasmju kontekstā
16. Infekcijas slimību uzliesmojumi publiskās vietās
17. Pārtikas izraisītas saslimšanas vai alerģiskas reakcijas sabiedriskās vietās
18. Medicīniskas ārkārtas situācijas sabiedriskās vietās
19. Iedvesmojoša rīcība un labās prakses piemēri
20. Padziļinātai izpētei

Ieteicamās mācību metodes un rīki

- **Mācību metode 1: Neatliekamās situācijas kartēšana un evakuācijas maršruta izstrāde**

Šī metode palīdz izglītojamajiem praktizēt drošo izeju un alternatīvo evakuācijas maršrutu noteikšanu pārpildītās sabiedriskās vietās, piemēram, stadionos, tirdzniecības centros vai koncertzālēs. Tā attīsta telpisko uztveri, uzlabo lēmumu pieņemšanu stresa apstākļos un sagatavo izglītojamos izvairīties no bīstamiem “pudeles kakla” punktiem ārkārtas situācijās.

- **Piemērs praksē:**

Pēc slaidiem par ugunsgrēka un elektroapgādes pārrāvuma riskiem sabiedriskās vietās mācībspēks izsniedz vienkāršotu stadiona plānu ar vairākām izejām, bloķētiem ceļiem un bīstamības zonām. Izglītojamie strādā grupās, lai ātri iezīmētu drošākos evakuācijas maršrutus, izvairoties no eskalatoriem, liftiem un pārpildītām zonām. Katra grupa prezentē savu izvēlēto stratēģiju, un mācībspēks veic īsu laika imitācijas uzdevumu, simulējot evakuācijas situāciju. Tas nostiprina ātras situācijas analīzes nozīmi, pārdomātu lēmumu pieņemšanu un izpratni, ka drošākais maršruts ne vienmēr ir tas ierastākais.

Ieteicamās mācību metodes un rīki

Mācību metode 2: Simulācija un lomu spēle pēc scenārija

- Šī metode ļauj izglītojamajiem iejusties reālistiskās sabiedrisko vietu ārkārtas situācijās un drošā mācību vidē praktizēt tūlītēju rīcību. Tā ir īpaši efektīva lielās, pārpildītās vietās, kur panika, troksnis vai tumsa var aizkavēt medicīnisku vai bioloģisku apdraudējumu atpazīšanu. Atveidojot vai simulējot apstākļus (piemēram, krēslainu apgaismojumu, skaļu mūziku, ierobežotas izejas), izglītojamie apgūst prasmi ātri un atbildīgi rīkoties stresa situācijā.
- **Piemērs praksē:**
Pēc slaidu apskates par medicīniskajām ārkārtas situācijām pārpildītās vietās mācībspēks sadala izglītojamās mazās grupās. Viena grupa spēlē “pasākuma personālu”, bet pārējie — apmeklētājus. Tiek ieviests simulēts scenārijs: evakuācijas laikā kāds cilvēks sabrūk. Izglītojamajiem jāatpazīst situācijas pazīmes, efektīvi jāsauc palīgā skaļa fona trokšņa apstākļos un jāorganizē droša palīdzības sniegšana, neapturot evakuācijas plūsmu. Mācībspēks var pievienot traucējošus elementus — mirgojošas gaismas vai fona skaņas —, lai maksimāli pietuvinātu scenāriju reālajiem apstākļiem. Šāda praktiska simulācija attīsta reālas izdzīvošanas stratēģijas un nodrošina, ka izglītojamie atceras, kā saglabāt redzamību, mieru un efektivitāti augsta stresa situācijās.

Ieteicamās mācību metodes un rīki

Mācību metode 3: Gadījuma izpēte un izdzīvojušo pieredzes analīze

- Šī metode mudina izglītojamos analizēt reālus sabiedriskās drošības vai pūļa katastrofu gadījumus, emocionāli un kritiski sasaistot tos ar izdzīvojušo pieredzi. Reflektējot par to, kādas darbības tika veiktas — un ko varēja darīt citādi — izglītojamie stiprina spēju pamanīt brīdinājuma signālus, pieņemt ātrus lēmumus un saglabāt mieru haotiskās situācijās. Tā izceļ gan individuālo atbildību, gan kolektīvās apziņas nozīmi izdzīvošanā.
- **Piemērs praksē:**
Pēc stāstījuma par Duisburgas Love Parade katastrofu (2010), kur pūlis un novēlota medicīnisko distresa pazīmju atpazīšana izraisīja vairākas nāves, mācībspēks lūdz izglītojamos identificēt kritiskās kļūmes un izdzīvošanas mācības. Diskusijas jautājumi var ietvert:
 - “Kādi agrīnie brīdinājuma signāli tika ignorēti?”
 - “Kā komunikācija vai palīdzības izsauksana varēja glābt dzīvības?”
 - “Ko jūs darītu citādi, ja atrastos šādā pūlī?”
- Izglītojamie salīdzina savas atbildes ar moduļa slaidos norādītajām labās prakses vadlīnijām (piemēram, saglabāt redzamību, signalizēt par palīdzību, izvairīties no “pudeles kakla” punktiem). Šī vadītā refleksija veicina empātiju, uzlabo situācijas uztveri un padara izdzīvošanas stratēģijas atmiņā paliekošākas, sasaistot tās ar reāliem cilvēku stāstiem.

Iesaistes veicināšanas padomi

- Lai uzturētu izglītojamo iesaisti, sākotnēji izmantojiet reālas sabiedrisko vietu situācijas, kas ir pazīstamas un viegli uztveramas, piemēram, pārpildīti koncerti, tirdzniecības centri vai stadionu pasākumi. Izteiksmīgi vizuālie materiāli (piemēram, ugunsgrēku izcelšanās, elektroapgādes pārtraukumi vai alerģiskas reakcijas) palīdz profesionālās izglītības un pieaugušo izglītojamajiem sasaistīt tēmu ar situācijām, kurās viņi reāli var nonākt.
- Veidojiet psiholoģiski drošu mācību vidi, jo sarunas par paniku, nosmakšanas risku vai medicīniskām ārkārtas situācijām var izraisīt trauksmi. Izvairieties no vērtējošiem jautājumiem, piemēram, “kāpēc cilvēki neizbēga ātrāk?”, un tā vietā izmantojiet atvērtas refleksijas, piemēram: “Kas varētu liegt cilvēkam pamanīt agrīnas briesmu pazīmes?” vai “Kādas mazas darbības pūlī var būtiski uzlabot drošību?”.
- Līdzsvarojiet loģisko analīzi un empātiju, apvienojot analītiskos rīkus (piemēram, evakuācijas plūsmas shēmas, simptomu atpazīšanas kontrolesarakstus) ar personīgās refleksijas uzdevumiem (“Kā jūs signalizētu par palīdzību, ja neviens nepamanītu jūs?”). Šāda pieeja iesaista profesionālās tālākizglītības pieaugušos, kuri dod priekšroku strukturētai lēmumu pieņemšanai, vienlaikus palīdzot jaunākiem vai diasporas izglītojamajiem emocionāli sasaistīt zināšanas ar reālām cilvēku pieredzēm katastrofu situācijās.

Pielāgošanās stratēģijas

- **Klātienes apmācību** var organizēt, izmantojot interaktīvas praktiskās stacijas lielās telpās (stadionos, tirdzniecības centros vai koncertzālēs), kur mācību dalībnieki pārmaiņus veic dažādus uzdevumus, piemēram, identificē drošas izejas, apgūst evakuācijas signālus vai rīkojas pēkšņās medicīniskās ārkārtas situācijās lielā cilvēku pūlī. Pasniedzēji var nodrošināt telpu plānus, sadalīt grupas, lai atzīmētu drošas un nedrošas zonas, un simulēt cilvēku pūļa kustību. **Šīs aktivitātes atbalsta materiāli** ietver izdrukātus kartes, svilpes, zibspuldzes, pirmās palīdzības aptieciņas un vienkāršus rekvizītus, lai simulētu barjeras vai bloķētas izejas.
- **Tiešsaistes apmācībā** mācību dalībnieki skatās video demonstrācijas par tādām tēmām kā droša uzvedība masu pulcēšanās vietās, evakuācija slēgtās telpās ugunsgrēka gadījumā vai drošība iepirkšanās centros zemestrīces gadījumā. Pēc katra video nelielas grupas apspriež, kā rīkotos līdzīgā situācijā, un dalās ar stratēģijām. Izglītotāji palīdz salīdzināt ar oficiālajām ārkārtas situāciju vadlīnijām. **Tiešsaistes sadarbību atbalsta digitālie rīki, piemēram,** Zoom atsevišķās telpas, kopīgas tāfeles (Padlet, Miro) un Google Docs, lai dokumentētu evakuācijas plānus un drošības pārbaudes sarakstus.
- **Jauktā apmācība** apvieno abas pieejas, izveidojot tiešsaistes un klātienes apmācību dalībnieku komandas, kas analizē pūļa katastrofas gadījumu (piemēram, Love Parade 2010). Klātienes dalībnieki kartē riska punktus, bet tiešsaistes apmācību dalībnieki reāllaikā sniedz ieteikumus par drošākām alternatīvām. Kopā viņi salīdzina gūtās atziņas un ierosina uzlabojumus. **Jauktās nodarbības rīki un materiāli** var ietvert klēpj datorus un projektorus reāllaika scenāriju analīzei, izdzīvošanas uzdevumu kartes, telpu plānu diagrammas un tiešsaistes platformas (Google Docs, Padlet), lai dalītos ar kopējām stratēģijām.

Šajā modulī apgūstamās galvenās ESCO prasmes

Mērķa ESCO prasmju kategorija: T2.3 – Problēmu risināšana

Attīstītās pamatprasmes: problēmu identificēšana un riska analīzes veikšana, ārkārtas situāciju risināšanas stratēģiju izstrāde, problēmu risināšana neparedzamos apstākļos.

Problēmu identificēšana un riska analīzes veikšana

- Tiek praktizēts, kad mācību dalībnieki slaidos pamanījuši agrīnas zemestrīces pazīmes (gaismas svārstības, krakšķošas skaņas) vai ugunsgrēka pazīmes (dūmu smarža, mirgojošas gaismas).
- Skolotāji to izceļ, lūdzot skolēniem uzskaitīt redzamās brīdinājuma pazīmes un noteikt, kuras no tām liecina par vissteidzamāko rīcību.

Izstrādāt stratēģijas reaģēšanai ārkārtas situācijās

- Tiek praktizēts scenārijos „Apstājies un padomā” (piemēram, masu panika, elektrības padeves trūkums, medicīniska ārkārtas situācija koncertzālē).
- Mācībspēki uzsver šo prasmju nozīmi, vadot grupas diskusijas par alternatīviem izdzīvošanas ceļiem un lūdzot izglītojamajiem pamatot savu izvēlēto rīcību.

Problēmu risināšana neparedzamos apstākļos

- Praktizēts stipru vētru, elektroenerģijas padeves pārtraukuma un pēkšņu veselības krīžu gadījumos, kad mācību dalībniekiem jārīkojas bez tūlītējas ārējas palīdzības.
- Izglītotāji nostiprina šo prasmi, salīdzinot instinktīvās reakcijas (panika, pūļa sekošana) ar labākajām izdzīvošanas izvēlēm (rezerves izeju meklēšana, enerģijas taupīšana, savas redzamības nodrošināšana).

Mācību sasniegumu vērtēšanas atbalsts – kā pārbaudīt mācību sasniegumus

Šī mācību moduļa beigās mācību dalībnieki aizpilda 10 jautājumu testu ar atbilžu variantiem, kas izstrādāts, lai novērtētu viņu izpratni par sesijā apgūtajiem galvenajiem jēdzieniem.

- **Papildu vērtēšanas stratēģijas:**
- **1. Ātrs tests par riska scenārijiem pūlī:**
Mācību dalībniekiem tiek sniegts īss apraksts par bīstamu situāciju vietā, kur pulcējas daudz cilvēku (piemēram, pēkšņa saslimšana koncertā, bloķētas izejas panikas laikā vai ugunsgrēka trauksme tirdzniecības centrā). 1–2 minūšu laikā viņiem jāizvēlas drošākā tūlītējā rīcība no vairākām iespējām un jāpamato savs izvēles iemesls. Šī stratēģija pārbauda, vai mācību dalībnieki spēj piemērot moduļa zināšanas, lai pieņemtu ātrus, uz drošību balstītus lēmumus reālās situācijās, kad pulcējas daudz cilvēku.
- **2. Briesmu atpazīšanas kartēšana:**
Mācību dalībniekiem tiek parādīts attēls ar stadionu, koncertzāli vai tirdzniecības centru, kurā ir vairāki slēpti apdraudējumi (piemēram, tumša izeja, nomesta maska, pamesta soma, ugunsgrēka zīme, ūdens pudele uz grīdas). Strādājot pāros vai grupās, viņiem jāatzīmē visi riski un jāierosina ātras reaģēšanas iespējas. Tas novērtē, cik labi viņi spēj identificēt un prioritizēt vairākus riskus stresa situācijā, tieši atspoguļojot modulī apgūtās situācijas izpratnes prasmes.

Papildus resursi

1. FEMA – Kā pasargāt sevi pūlī

<https://www.ready.gov/public-spaces>

Praktisks FEMA ceļvedis par drošību pūlī, kas aptver situācijas izpratni, izejas plānošanu un riska signālus.

2. Ārkārtas situācijas: PVO loma masu pulcēšanās gadījumos

<https://www.who.int/news-room/questions-and-answers/item/what-is-who-s-role-in-mass-gatherings>

Sniedz norādījumus par veselības riskiem masu pulcēšanās, piemēram, festivālos un koncertos.

3. ES vadlīnijas par drošību lielos pasākumos

www.eventsafetyinstitute.nl

Detalizēts vadlīniju dokuments drošu pasākumu plānošanai, riska pārvaldībai un pūļa drošībai.

Avoti

- Attacks in Crowded and Public Spaces. (n.d.). <https://www.ready.gov/public-spaces>
- *Emergencies: WHO's role in mass gatherings.* (n.d.). <https://www.who.int/news-room/questions-and-answers/item/what-is-who-s-role-in-mass-gatherings>
- *Inclusive education for VET.* (2025, June 26). CEDEFOP. <https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/timeline-vet-policies-europe/search/40022>
- *Ondersteuning bij veiligheid op evenementen | Home | Event Safety Institute.* (2025, September 18). Event Safety Institute. <https://www.eventsafetyinstitute.nl/>
- *Pedagogy in Education: Guide To Frameworks & Teaching Methods for 2025.* (n.d.). <https://research.com/education/pedagogy-in-education>
- *Skills & competences.* (n.d.). European Skills, Competences, Qualifications and Occupations (ESCO). https://esco.ec.europa.eu/en/classification/skill_main

PARTNERİBA

<https://ied.eu/>

<https://denizli.afad.gov.tr/>

<https://neotalentway.com/>

<https://www.eva93.lv/>

<https://ngo-nfe4y.com.ua/en>

<https://vonhope.is/>

**Lai vērtīga un iedvesmojoša mācīšanās ar VET-READY
2. nodaļu «SABIEDRISKO UN LIELU PASĀKUMU NORISES VIETU KATASTROFU
GATAVĪBA UN REAGĒŠANA»
un 12. mācību moduli «Individuālās rīcības prasmes katastrofas gadījumā
sabiedriskās vietās un lielos pasākumos»!**

SEKO MUMS

<https://vetready.eu/>